

РЕЦЕНЗІЇ

КОЛЕГАЄВА І.М.

**Т. М. НИКУЛЬШИНА «ІРРЕАЛЬНІСТЬ У ПРОСТОРІ МОЖЛИВИХ СВІТІВ:
ЕТНОЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ
(на матеріалі англійської та української мов)» /
Відп. наук. ред.: д. філол. н., проф. А. Е. Левицький**

Категорія ірреальності є невід'ємною частиною процесу пізнання, відбиття й розуміння духовної культури. Незважаючи на велику кількість досліджень, присвячених аналізу ірреального, проблема залишається невирішеною, тому що на кожному етапі наукового пізнання з'являються нові аспекти її розгляду. Зацікавленість мовознавців у виявленні особливостей вербалізації людських уявлень про те, що реально існує лише в нашій свідомості, про уявний світ, який моделюється на основі сприйняття реально існуючого, визначає один із перспективних напрямків сучасних лінгвістичних студій.

Матеріалом дослідження виступають словникові статті з лексикографічних джерел різних типів (енциклопедичні, тлумачні, етимологічні словники, словники синонімів), які складають емпіричну базу сучасної семасіології і є найбільш повними та авторитетними лексикографічними джерелами англійської та української мов. Лексикографічні джерела репрезентують систему мовних одиниць, якою користується етноспільнота, аби якомога повніше відтворити свої знання і враження. Суцільна вибірка містить 4012 одиниць: в англійській мові – 2005, в українській – 2007. Загальний обсяг опрацьованого матеріалу складає понад 20 000 сторінок у кожній мові.

Рецензована монографія становить результат розуміння авторкою мови як засобу пізнання в її нерозривному зв'язку з мисленням, що опосередковує концептуалізацію та категоризацію світу – два взаємозалежних когнітивних процеси.

У представленій роботі окреслено теоретичне підґрунтя аналізу співвідношення можливого, ірреального і дійсного світів з урахуванням останніх надбань філософії, логіки, природознавства та здобутків сучасної когнітивної лінгвістики; подано загальну характеристику картини ірреального світу; розроблено алгоритми, що диференціюють ірреальне від реального; представлено концептуалізацію ірреального за допомогою фреймового моделювання; висвітлено мотиваційні ознаки і значення для ідентифікації об'єктів ірреального світу; визначено структурні типи і способи творення; виявлено оцінне ставлення до об'єктів ірреального світу та проаналізовано колористику уявного.

Кожна людина належить до певної національної культури з національними традиціями, мовою, історією, літературою. Економічні, культурні й наукові контакти країн та їхніх народів роблять актуальними теми, пов'язані з дослідженням міжкультурних комунікацій, співвідношення мов та культур. Своєрідність кожного народу можна виявити і проаналізувати у порівнянні з іншими народами, і тому особливої уваги набувають зіставні дослідження.

РЕЦЕНЗІЇ

Виділення спільних і відмінних рис сприяє визначенню національно-культурної специфіки, відбиває спосіб життя різних етносів, їхнього мислення та сприйняття довкілля. Проведений Т. М. Нікульшиною зіставний аналіз яскраво відображає специфіку та своєрідність національної мови й культури на тлі іншої лінгвокультури.

Рецензована монографія створює необхідне підґрунтя для подальшого аналізу основних понять та категорійного апарату когнітивної лінгвістики, етнолінгвістики, лінгвокультурології. Теоретичне значення роботи полягає й у поглибленні положень теорії можливих світів, внеску у розвиток когнітивної семантики і теорії номінації в аспекті зіставлення двох не близько споріднених мов. Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю використання теоретичних положень, емпіричного матеріалу дослідження в курсах із когнітивної лінгвістики, етнолінгвістики, культурології, теорії номінації.

Разом з тим дозволимо собі висловити побажання-зауваження:

1. Хоча інтердисциплінарність є однією з найбільш характерних рис сучасних досліджень для всебічного пізнання людини, природи і світу, вважаємо, що Перший розділ перевантажено деталізацією сучасних підходів до множинності світу, його типологізацією в межах різних дисциплін, у площині сучасних інформаційних технологій.

2. Мовні явища яскравіше увиразнюються на текстовому рівні, тому сподіваємося на "об'ємні" доробки авторки.

Основні результати проведеного дослідження дають підстави вважати плідними наукові пошуки у цьому напрямі сучасної когнітивної парадигми та доводять їхню важливість для подальшого вивчення особливостей вербалізації знань про предмети, явища навколишнього середовища, які є результатом мисленнєвої діяльності людини.

Зміст представленого наукового видання відповідає сучасним вимогам до подібного типу наукової літератури і, безумовно, буде корисним для студентів філологічних спеціальностей, аспірантів і наукових працівників. Таким чином, є всі підстави до рекомендації монографічного дослідження Т. М. Нікульшиної «Ірреальність у просторі можливих світів: етнолінгвальні особливості (на матеріалі англійської та української мов)» до друку.

Рецензія надійшла до редакції 9. 04.2013 р.